

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی

دوره سوم، شماره یازدهم، پائیز ۱۴۰۲

نوع مقاله: علمی پژوهشی

صفحات: ۶۱-۷۸

توسعه الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران

محمد رضا رادفر^۱

منصوره علیقلی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۱/۱۶ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۳/۰۸

چکیده

مالی اسلامی شامل تمامی عملیات، خدمات و معاملاتی می‌شود که در بازارهای مالی رخ داده و با اصول، ضوابط و قوانین اسلام و شرع مقدس مطابقت و همخوانی داشته باشد. این مطالعه با هدف توسعه عوامل تعیین کننده نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. روش پژوهش بر مبنای هدف، کاربردی و از نظر روش انجام کار، توصیفی پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل سرمایه‌گذاران فعال در بازار سرمایه و آشنا به ابزارهای نوین تأمین مالی اسلامی به ویژه مدیران و معامله‌گران شرکت‌های بورسی است. برای جامعه نامحدود مذکور، نمونه‌ای به حجم ۳۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه استفاده شده که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده گردید و نتایج نشان می‌دهد که همه عوامل تعیین کننده نگرش شامل دانش و آگاهی، التزام به مذهب، مزایای هزینه، حمایت کسب و کار و شهرت معنادار بوده و ارتباط میان نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی تأیید شده است.

کلمات کلیدی

تأمین مالی اسلامی، نگرش، التزام به مذهب، هنجارهای ذهنی

۱- گروه مدیریت مالی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. mohamadr.radfar@gmail.com

۲- گروه مدیریت بازرگانی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) maligholi@yahoo.com

سابقه آموزش و پژوهش در حوزه مالی اسلامی در سطح بین‌المللی به بیش از نیم قرن می‌رسد اما در سه دهه اخیر و به ویژه در هزاره جدید، شاهد افزایش قابل توجه برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در کشورهای مختلف در این زمینه بوده‌ایم. نکته قابل توجه در این زمینه اینکه، تلاش در جهت توسعه فعالیت‌های علمی در این حوزه مخصوص کشورهای اسلامی نبوده و کشورهای غیراسلامی نیز به دلایل مختلف، آموزش و پژوهش در این حوزه را مورد توجه قرار داده و با راه‌اندازی رشته‌های این حوزه با عناوین مختلفی همچون مالی اسلامی، بانکداری اسلامی و یا اقتصاد و مالی اسلامی اقدام به آموزش و پژوهش در این حوزه نموده‌اند (نویخت، ۱۳۹۸). مالی اسلامی شامل تمامی عملیات، خدمات و معاملاتی می‌شود که در بازارهای مالی رخ داده و با اصول، ضوابط و قوانین اسلام و شرع مقدس مطابقت و همخوانی داشته باشد. شاید در گذشته به ابزارهای تأمین مالی اسلامی توجه شایانی نشده بود اما در طول سالیان اخیر، نگاه ویژه‌ای به نظام مالی اسلامی شده و نه تنها کشورهای مسلمان، بلکه کشورهای غیراسلامی نیز از این نظام کارآمد استفاده برده‌اند؛ به طوری که پیش‌بینی می‌شود گسترش بازار مالی اسلامی تا سال ۲۰۲۴ به بیش از ۳/۵ تریلیون دلار آمریکا برسد (رادفر و علیقلی، ۱۴۰۱).

تأمین مالی اسلامی یکی از روش‌های مالی شناخته شده اخلاقی و دینی به شمار می‌آید که هدفش حمایت و پشتیبانی از اقتصاد واقعی است (آسوتای^۱، ۲۰۱۵). با وجود آنکه تأمین مالی اسلامی در عرصه مالی طی ۴۰ سال اخیر مطرح گردیده، اما پیشرفت‌های شگرفی در طول دو دهه اخیر داشته است. مضاف بر آن، تأمین مالی تجاری و همچنین صنعت تأمین مالی اسلامی که ریشه در اقتصاد واقعی دارد در طول بحران مالی جهانی اخیر قابلیت اتکا و اعتماد خود را به اثبات رسانده است (آیتورک و همکاران^۲، ۲۰۱۷). تأمین مالی اسلامی به عنوان جایگزینی برای تأمین مالی متعارف برای برآوردن نیازهای خاص مسلمانان با ارائه خدمات مالی مطابق با شرع مقدس و بر اساس ممنوعیت عدم قطعیت (غرر)، بهره (ربا) و قمار (میسر) معرفی شده است (اعلم و همکاران^۳، ۲۰۱۷). تلفیق انگیزه‌های معنوی با انگیزه‌های اقتصادی در نظام مالی اسلامی می‌تواند سرمایه‌گذاری را در بخش‌های واقعی اقتصاد افزایش دهد. در واقع، نظام مالی اسلامی مشارکت در سود و زیان را ترویج می‌نماید، کارآفرینی را ارتقا می‌بخشد و موجب کارایی در تسهیم ثروت می‌شود که این امر باعث رسیدن به بهره‌وری مطلوب و سوق سرمایه به بخش‌های مولد می‌گردد (صادقی شاهدانی و محسنی، ۱۳۹۲). بسیاری از مطالعات اولیه ساختار سرمایه فرض می‌کنند که مدیران رفتار منطقی دارند؛ برای مثال اقداماتی نظیر انتخاب منابع مالی بر اساس حداقل‌سازی هزینه، استفاده از مزایای مالیاتی و استفاده از هزینه بدهی برای متعادل کردن سطح بدهی شرکت را انجام

توسعه‌الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران / ارادفر و علیقلی

می‌دهند. همچنین بارتون و گوردون^۴ (۱۹۸۷، ۱۹۸۸) بیان می‌کنند طبق نظریه مالی سنتی بازارهای سرمایه، نه تنها تصمیمات مالی تحت تأثیر متغیرهای اساسی مانند قیمت سهام، سودآوری و نوسانات هستند، بلکه عواملی نظیر انتخاب مدیریتی و عناصر غیرمنطقی تصمیم‌گیری، جنبه‌های مهمی می‌باشند که برای اتخاذ تصمیم مناسب در ساختار سرمایه باید مورد توجه قرار گیرند (البلوشی و همکاران^۵، ۲۰۱۸). مطالعات زیادی پیرامون نگرش در خصوص امور مالی اسلامی برای درک عوامل مهمی که بر ادراک و گرایش به بانکداری اسلامی و روش‌های تأمین مالی اسلامی تأثیر می‌گذارند، صورت گرفته و نتایج حاکی از این است که فشار اجتماعی و موارد متعددی ممکن است بر قصد مشتریان برای استفاده از ابزارهای مالی اسلامی تأثیرگذار باشند. این مطالعه با هدف توسعه عوامل تعیین کننده نگرش و تعیین ارتباط نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده بر قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. در این مقاله قصد داریم با نگاهی اساسی، به این مهم بپردازیم و این پژوهش می‌تواند در راستای نتایج حاصل از آن، به دلیل ارائه اطلاعات مفید در حوزه مالی اسلامی و سرمایه‌گذاری، برای محققان و مدیران ارزشمند باشد؛ لذا سؤال اصلی مطالعه حاضر این است که عوامل تعیین کننده نگرش کدام موارد هستند و ارتباط میان نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی چگونه است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مالی اسلامی خدمات مالی منحصر به فردی را برای مشتریان خود ارائه می‌کند که با قوانین مذهبی مطابقت دارند و برای افرادی که برای ملاحظات دینی ارزش قائل هستند، مفیدتر می‌باشد. رویه اصلی مالی اسلامی توجه به قوانین و اصول اسلامی یا شرع مقدس است (آزما و همکاران^۶، ۲۰۲۱). به عبارت دیگر، مالی اسلامی یا اقتصاد اسلامی شامل تمامی عملیات، خدمات و معاملات مالی و اقتصادی می‌شود که بر اساس قوانین و اصول اسلام و شریعت پایه‌ریزی شده است. بر این اساس، دریافت بهره (ربا) ممنوع و اصل اساسی، مشارکت در سود و زیان می‌باشد و ممنوعیت سرمایه‌گذاری در انواع خاصی از مشاغل را شامل می‌شود. همچنین مالی اسلامی بر سرمایه‌گذاری واقعی به جای سفته بازی از طریق قمار (میسر) تأکید می‌کند و به طور کلی ریسک و عدم اطمینان بیش از حد (غرر) با مبانی اسلامی ناسازگار تلقی می‌شود. تعدادی از خدمات مالی اسلامی مانند صکوک (اوراق بهادار مالی اسلامی که به عنوان جایگزینی برای اوراق قرضه متعارف تهیه شده است) و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک اسلامی به خوبی شناخته شده‌اند. با این حال، اهداف علمای اقتصاد و امور مالی اسلامی، شاغلین و سیاست‌گذاران، فراتر از توسعه مجموعه‌ای از خدمات مالی سازگار است (غلام‌الله و همکاران^۷، ۲۰۲۱). مالی اسلامی دارای ساختار جامعی

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۳، شماره ۱۱، پائیز ۱۴۰۲

است که روابط قراردادی موجود را با استانداردهای الزام‌آور مرتبط می‌کند. استانداردهای مالی اسلامی باید نه تنها نقش واسطه‌ای که بر افزایش ثبات تمرکز دارد را پوشش دهد، بلکه برای تقویت سایر شرایط و ارائه رهنمودهایی که باعث بهبود فراگیری و بسیج منابع به سمت توسعه اقتصادی می‌شود نیز، حرکت کند (شبسیق و همکاران^۸، ۲۰۱۷؛ حسن و همکاران^۹، ۲۰۱۹). در مالی اسلامی، مدیریت ریسک توسط آیات تأییدی از قرآن و سنت نبوی با هدف مدیریت مؤثر خطرات ناشی از فعالیت‌های دنیوی مسلمانان پشتیبانی می‌شود. سود لزوماً با ریسک در امور مالی اسلامی همراه است و امکان مدیریت انواع مختلف ریسک‌ها مطابق با اصول شریعت وجود دارد. در واقع، می‌توان از ریسک اجتناب کرد (مثلاً عدم انعقاد قرارداد یک محصول مالی)، ریسک را منتقل کرد (مثلاً استفاده از قرارداد تکافل)، ریسک را پوشش داد (مثلاً با استفاده از قرارداد سلام)، یا ریسک را مدیریت نمود (مثلاً وصول پرداخت پس از نکول در قرارداد اجاره) (حسن^{۱۰}، ۲۰۱۹؛ گریرا و لابییدی^{۱۱}، ۲۰۲۱). مطالعه عوامل تعیین‌کننده پذیرش تأمین مالی اسلامی در مقالات علمی زیادی بررسی شده است که اغلب نظریه عمل مستدل (TRA) و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (TPB) را در برمی‌گیرد (مریم و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۱؛ مهدزان و زین‌الدین^{۱۳}، ۲۰۱۷؛ جعفر و موسی^{۱۴}، ۲۰۱۶؛ لوجیا و همکاران^{۱۵}، ۲۰۱۶). نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (TPB) به طور موفقیت آمیزی در حوزه تحقیقاتی کسب و کارهای کوچک و همچنین ارزیابی طیفی از رفتارهای فردی در زمینه مالی و سرمایه‌گذاری به کار گرفته شده و مناسب بودن آن برای استفاده در ارزیابی تصمیمات دریک زمینه سازمانی به دلیل ماهیت پویا و پیچیده "چند فاز، چند نفره، چند بخشی و فرآیندهای تصمیم-گیری چند هدفه" در سازمان‌ها قابل دفاع است (کروپ و همکاران^{۱۶}، ۲۰۱۴؛ سودارسونو^{۱۷}، ۲۰۱۵؛ غوری و همکاران^{۱۸}، ۲۰۱۶).

پژوهش‌های اقتصاد و مالی اسلامی در سال‌های گذشته رشد چشم‌گیری داشته؛ به نحوی که بین سال‌های ۱۹۸۲ تا ۲۰۲۰، در مجموع ۳۱۵ مقاله پژوهشی در مجلات با کیفیت عالی در حوزه مالی اسلامی منتشر شده و همچنان تعداد پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه در حال افزایش است. در این بخش از مقاله به بررسی مطالعات پیشین مربوط به موضوع پژوهش پرداخته می‌شود. در ادامه برخی از مطالعات داخلی و خارجی صورت گرفته در حوزه مالی اسلامی ارائه می‌گردد.

عسکرزاده دره و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی رابطه بین ابزارهای مالی اسلامی (صکوک) و رشد اقتصادی پرداختند. برای بررسی این رابطه، از روش تصحیح خطای مدل ARDL استفاده شده و داده‌های فصلی از ابتدای سال ۲۰۱۰ تا فصل آخر سال ۲۰۱۸ (سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۷) ارزیابی شده است. نتایج برآورد الگو نشان می‌دهد که در سال‌های مورد مطالعه، صکوک بر رشد اقتصادی

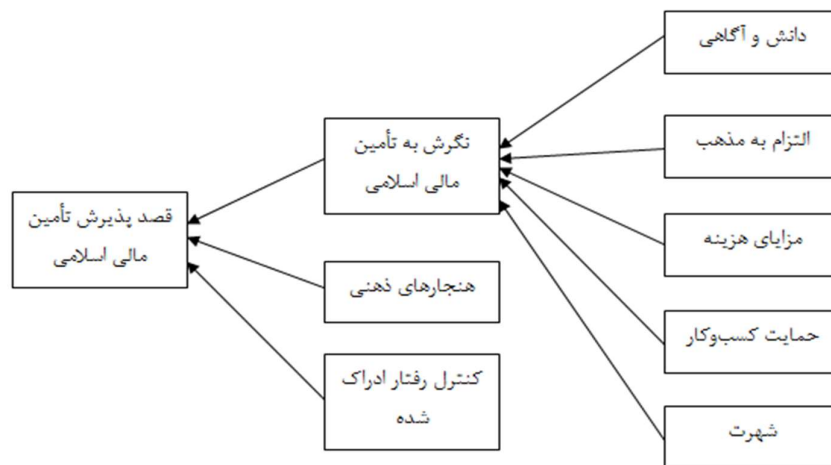
توسعه‌الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران / ارادفر و علیقلی

ایران تاثیر مثبت و معناداری داشته است. ترابی و آذرشاهی (۱۳۹۸) در پژوهشی به طراحی و توسعه‌الگویی از پیش‌رانه‌های استفاده از ابزارهای مالی اسلامی در بازار سرمایه پرداختند. جامعه آماری این پژوهش سرمایه‌گذاران فعال تالار بورس اوراق بهادار تهران به تعداد نامحدود بودند که نمونه‌ای به حجم ۳۸۴ نفر از میان آن‌ها انتخاب گردید. جهت تحلیل داده‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی و در حالت تجزیه به عامل‌های اصلی استفاده شده است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که مؤلفه‌های مدل طراحی شده‌ی پیش‌ران‌های استفاده از ابزارهای مالی اسلامی در بازار سرمایه مشتمل بر نگرش، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده، سطح دانش و آگاهی و مذهبی بودن می‌باشند. یزدانیان و سابقی (۱۳۹۸) در پژوهشی به کاربرد تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده در تصمیمات سرمایه‌گذاری در ابزارهای نوین مالی اسلامی پرداختند. به منظور انجام پژوهش ۲۳۰ پرسشنامه حاوی ۲۴ سوال در خصوص سازه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده شامل نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده در بین سرمایه‌گذاران فعال در بازار سرمایه و آشنا به ابزارهای نوین تأمین مالی توزیع شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که کلیه عوامل پیش‌بینی کننده رفتار افراد طبق تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بر قصد و اقدام آن‌ها به سرمایه‌گذاری در ابزارهای نوین مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد.

صدیق و همکاران^{۱۹} (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر اعتبار مصوبات شرعی بانکداری اسلامی پرداختند. برای دستیابی به این هدف، تحلیل رگرسیون بر اساس پاسخ‌های هزار شریعت‌پژوه از طریق پرسش‌نامه‌ای ساختاریافته انجام شد تا نقش عوامل شناسایی شده در اعتبار تأییدیه‌های شرعی بانکداری اسلامی تأیید شود. نتایج حاکی از آن است که تمامی عوامل اصلی مؤثر بر اعتبار مصوبات شرعی بانک‌های اسلامی تأیید شدند. بوکر و همکاران^{۲۰} (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای عوامل مؤثر بر قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی را در مراکش بررسی کردند. این مطالعه از داده‌های جمع‌آوری شده از نمونه منتخبی از صاحبان-مدیران کسب‌وکار خرد مراکشی با استفاده از مصاحبه‌های حضوری استفاده کرده است. نتایج حاصل از حداقل مربعات جزئی نشان داد که التزام به مذهب و شهرت مالی اسلامی تأثیر مثبتی بر نگرش به تأمین مالی اسلامی دارد. همچنین یافته‌ها تأثیر مثبت هنجارهای ذهنی، نگرش نسبت به تأمین مالی اسلامی و کنترل رفتاری ادراک شده را بر قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی نشان می‌دهد. کیجکاسیوات^{۲۱} (۲۰۲۱) در پژوهشی تأثیر عوامل رفتاری را بر قصد پذیرش منابع مالی خصوصی میان مالکان شرکت‌های کوچک و متوسط بررسی کرد و تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده را برای بررسی تأثیر نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده بر انتخاب و استفاده از سودانباشته و دارایی خصوصی در نظر می‌گیرد. نمونه تحقیق شرکت‌هایی در ۲۹ کشور از شرق اروپا و آسیای مرکزی بودند. بر اساس نتایج نگرش،

فصلنامه‌ر هیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۳، شماره ۱۱، پائیز ۱۴۰۲

هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده در صاحبان شرکتهای کوچک و متوسط بر قصد آنها برای استفاده از منابع مالی خصوصی تأثیر دارد. با توجه به مبانی نظری و پیشینه، مدل مفهومی ذیل به عنوان مدل پژوهش مطرح می‌شود.

شکل (۱) مدل پژوهش

- فرضیه ۱: دانش و آگاهی با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۲: التزام به مذهب با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۳: مزایای هزینه با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۴: حمایت کسب و کار با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۵: شهرت با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۶: نگرش با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۷: هنجارهای ذهنی با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
 - فرضیه ۸: کنترل رفتار ادراک شده با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
- در ادامه به معرفی مختصر متغیرهای پژوهش پرداخته می‌شود.

دانش و آگاهی و التزام به مذهب

آگاهی، داشتن یا نشان دادن فهم، ادراک یا شناخت از یک موقعیت یا واقعیت است. همچنین دانش

توسعه الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران / ارادفر و علیقلی

به عنوان واقعیت یا شرط دانستن چیزی با آشنایی حاصل از تجربه یا آموزش تعریف می‌شود (جعفر و موسی^{۲۲}، ۲۰۱۴). التزام به مذهب، به نقش دین در تأثیرگذاری بر انتخاب‌ها یا فعالیت‌های فرد اشاره دارد (امین و همکاران^{۲۳}، ۲۰۱۱). معیارهای التزام به مذهب شامل ادراک مطابق با اصول اساسی اسلامی یعنی نفی ربا، سرمایه‌گذاری در تجارت حلال و توزیع برابر ثروت می‌باشد (جعفر و موسی، ۲۰۱۴).

مزایای هزینه، حمایت کسب و کار و شهرت

مزایای هزینه بر اساس هزینه محصولات و نرخ بازده، در دسترس بودن اعتبار با شرایط مطلوب، هزینه خدمات کمتر، هزینه بهره کمتر برای وام، پرداخت سود بالا به سپرده‌ها و پرداخت ماهانه کمتر اندازه‌گیری می‌شود (العجمی و همکاران^{۲۴}، ۲۰۰۹). همچنین حمایت کسب و کار را می‌توان به دو بخش حمایت مالی و حمایت‌های غیرمالی تقسیم کرد (یوسف و یاکوب^{۲۵}، ۲۰۱۰). شهرت را نیز می‌توان بر اساس ادراک از اعتبار، مسئولیت اجتماعی و قابل اعتماد بودن سازمان دانست (فامبرون^{۲۶}، ۱۹۹۶).

نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده

اعمال یک فرد تحت تأثیر احساس یا تفکر او است که به عنوان نگرش تعریف می‌شود (حسن و همکاران^{۲۷}، ۲۰۲۲). نگرش یک عنصر کلیدی به حساب می‌آید که عمل فرد را مشخص می‌سازد (گاگارینا و همکاران^{۲۸}، ۲۰۱۹). همچنین هنجارهای ذهنی به فشارهای اجتماعی ادراک شده‌ای اشاره دارد که بر قصد رفتاری فرد تأثیر می‌گذارد. به علاوه، کنترل رفتاری ادراک شده شامل درک سهولت یا دشواری انجام رفتار مورد علاقه فرد است (آجنز^{۲۹}، ۱۹۹۱).

قصد پذیرش

تصمیم‌گیری مالی مستلزم ریسک‌پذیری و احساس مسئولیت در مورد ارزش افزوده برای سرمایه‌گذاران عمومی و کاهش مالکیت است (کیجکاسیوات، ۲۰۲۱). اصطلاح «پذیرش» فرآیندی را توصیف می‌کند که طی آن یک جامعه شروع به استفاده از ابزارهای مالی تازه توسعه‌یافته می‌کند (شهزاد و همکاران^{۳۰}، ۲۰۱۸). عمل به عهده گرفتن مسئولیت استفاده از ابزار مالی به عنوان پذیرش شناخته می‌شود (عباسی و همکاران^{۳۱}، ۲۰۲۱).

روش تحقیق

این پژوهش بر مبنای هدف، کاربردی و از نظر روش انجام کار، توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل سرمایه‌گذاران فعال در بازار سرمایه و آشنا به ابزارهای نوین تأمین مالی اسلامی به ویژه مدیران و معامله‌گران شرکت‌های بورسی می‌باشد. برای جامعه نامحدود مذکور، نمونه‌ای به حجم

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۳، شماره ۱۱، پائیز ۱۴۰۲

۳۸۴ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شد. ابزار جمع‌آوری داده‌های این پژوهش پرسشنامه است و از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است. پرسشنامه پژوهش شامل ۴۰ گویه می‌باشد. در این پرسشنامه دانش و آگاهی، التزام به مذهب و حمایت کسب و کار هر کدام شامل ۵ گویه، مزایای هزینه و شهرت هر کدام شامل ۴ گویه، نگرش شامل ۶ گویه، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار ادراک شده هر کدام شامل ۴ گویه و قصد پذیرش نیز شامل ۳ گویه می‌باشند. روایی محتوای پرسشنامه این پژوهش با مطالعه مقالات مرتبط، تهیه اطلاعات لازم و اعمال نظرات اصلاحی اساتید دانشگاه تأیید شده است. برای سنجش پایایی پرسشنامه نیز از آلفای کرونباخ استفاده شده و با توجه به جدول (۱) و به دلیل اینکه مقدار آلفای کرونباخ برای تمامی متغیرها بیش از ۰/۷ است، بنابراین پایایی پرسشنامه نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد. در جدول (۱) مقادیر مربوط به آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا آورده شده است.

جدول (۱) نتایج آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و روایی همگرا

متغیر	تعداد گویه	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	روایی همگرا
دانش و آگاهی	۵	۰/۸۰۳	۰/۸۲۲	۰/۵۱۳
التزام به مذهب	۵	۰/۸۵۲	۰/۸۷۱	۰/۵۹۲
مزایای هزینه	۴	۰/۸۱۱	۰/۸۲۳	۰/۵۳۲
حمایت کسب و کار	۵	۰/۷۸۱	۰/۸۱۹	۰/۵۲۱
شهرت	۴	۰/۷۹۶	۰/۸۰۵	۰/۵۴۴
نگرش	۶	۰/۸۲۴	۰/۸۴۶	۰/۵۶۲
هنجارهای ذهنی	۴	۰/۷۷۵	۰/۷۸۹	۰/۵۰۶
کنترل رفتار ادراک شده	۴	۰/۸۱۵	۰/۸۳۴	۰/۵۳۹
قصد پذیرش	۳	۰/۸۴۶	۰/۸۷۱	۰/۵۸۲

منبع: نتایج پژوهش

یافته‌های پژوهش

در این پژوهش، جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (KS) استفاده گردید و نتایج حاصل از آن که با استفاده از نرم افزار SPSS محاسبه شده است، در جدول (۲) موجود می‌باشد.

توسعه الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران / ارادفر و علیقلی

جدول (۲) نتایج آزمون کلموگروف- اسمیرنوف

نتیجه	سطح معناداری	متغیر
غیر نرمال	۰/۰۰۰	دانش و آگاهی
غیر نرمال	۰/۰۰۰	التزام به مذهب
غیر نرمال	۰/۰۰۰	مزایای هزینه
غیر نرمال	۰/۰۰۰	حمایت کسب و کار
غیر نرمال	۰/۰۰۰	شهرت
غیر نرمال	۰/۰۰۰	نگرش
غیر نرمال	۰/۰۰۰	هنجارهای ذهنی
غیر نرمال	۰/۰۰۰	کنترل رفتار ادراک شده
غیر نرمال	۰/۰۰۰	قصد پذیرش

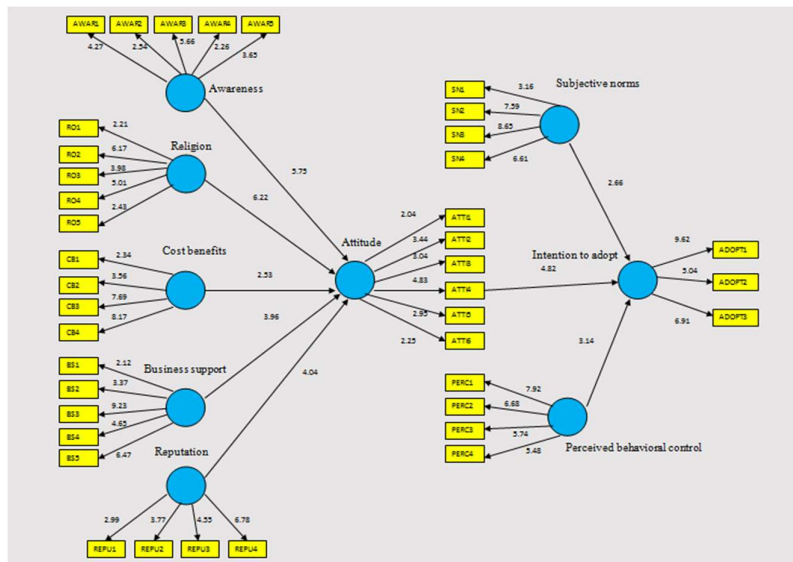
منبع: نتایج پژوهش

با توجه به نتایج جداول (۲)، به دلیل اینکه سطح معناداری تمامی متغیرها کمتر از ۰/۰۵ است، در نتیجه کلیه متغیرها دارای توزیع غیر نرمال می‌باشند. برای تعیین کفایت نمونه گیری از آماره KMO استفاده شده است. همچنین برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها مبنی بر اینکه ماتریس همبستگی که پایه تحلیل قرار می‌گیرد در جامعه برابر با صفر نیست، از آزمون بارتلت استفاده شده است.

جدول (۳) نتایج آزمون بارتلت و KMO

۰/۷۴۲	کفایت نمونه (KMO)
۰/۰۰۰	سطح معناداری

بر اساس جدول (۳)، مقدار آماره KMO برابر ۰/۷۴۲ است و از ۰/۷ بیشتر بوده که نشان می‌دهد کفایت نمونه برداری این پژوهش در حد شایسته است. همچنین از آن جا که سطح معناداری آماره بارتلت برابر با صفر و کمتر از ۰/۰۵ است، داده‌ها برای انجام معادلات ساختاری مناسب می‌باشند. برای پاسخ به فرضیه‌های پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار اسمارت PLS استفاده شده است. شکل (۲) مدل اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش را در حالت معناداری نشان می‌دهد. اگر مقدار آماره آزمون بیشتر از ۱/۹۶ و یا کمتر از ۱/۹۶- باشد، وجود ارتباط بین متغیرها تأیید می‌شود.

شکل (۲) مدل ساختاری پژوهش همراه با ضرایب معناداری

در جدول (۴) زیر شاخص‌ها و معیارهای برازش مدل شرح داده شده است:

جدول (۴) شاخص‌های برازش مدل

IFI	NFI	CFI	AGFI	GFI	RMSEA	X ² /df	شاخص مقدار
۰/۹۷	۰/۹۵	۰/۹۴	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۰۰۲	۱/۲۱	

در مجموع با توجه به مقادیر شاخص‌های برازش الگوی تدوین شده که همگی در بازه قابل قبول می‌باشند، می‌توان گفت مدل ارائه شده در این پژوهش مورد تایید است.

با توجه به شکل (۲) و از آنجا که مقدار (T-Value) برابر ۵/۷۵ می‌باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود؛ یعنی دانش و آگاهی با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به شکل (۲) و از آنجا که مقدار (T-Value) برابر ۶/۲۲ می‌باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه دوم پژوهش تأیید می‌شود؛ یعنی التزام به مذهب با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به شکل (۲) و از آنجا که مقدار (T-Value) برابر ۲/۵۳ می‌باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود؛ یعنی مزایای هزینه با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به مقدار (T-Value) که ۳/۹۶ می‌باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه چهارم پژوهش تأیید می‌شود؛ یعنی حمایت کسب و کار با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به مقدار

توسعه الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران / رادفر و علیقلی

(T-Value) که ۴/۰۴ می باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه پنجم پژوهش تأیید می شود؛ یعنی شهرت با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به مقدار (T-Value) که ۴/۸۲ می باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه ششم پژوهش تأیید می شود؛ یعنی نگرش با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به مقدار (T-Value) که ۲/۶۶ می باشد و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه هفتم پژوهش تأیید می شود؛ یعنی هنجارهای ذهنی با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد. با توجه به مقدار (T-Value) که ۳/۱۴ بوده و از ۱/۹۶ بیشتر است، فرضیه هشتم پژوهش تأیید می شود؛ یعنی کنترل رفتار ادراک شده با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.

جدول (۵) نتایج فرضیه های پژوهش

نتیجه	آماره آزمون (T-Value)	فرضیه
پذیرش	۵/۷۵	دانش و آگاهی با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۶/۲۲	التزام به مذهب با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۲/۵۳	مزایای هزینه با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۳/۹۶	حمایت کسب و کار با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۴/۰۴	شهرت با نگرش به تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۴/۸۲	نگرش با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۲/۶۶	هنجارهای ذهنی با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.
پذیرش	۳/۱۴	کنترل رفتار ادراک شده با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی رابطه معنادار دارد.

نتیجه گیری و پیشنهادات

جهان امروز سرشار از عدم اطمینان است؛ پس از بروز پاندمی ویروس کرونا بسیاری از کسب و کارها در جهان دچار مشکلات جدی شدند. در این میان نه تنها کسب و کارهای نوپا، بلکه بسیاری از شرکت های تجاری بزرگ نیز آسیب های جدی دیده و حتی با ریسک ورشکستگی مواجه شده اند (رادفر و کریمخانی، ۱۴۰۰). همین امر ضرورت توجه به نظام تأمین مالی اسلامی برای احیای اقتصاد کشور، تأمین کسری بودجه دولت، تشکیل مجدد مشاغل و بهبود اشتغال در فضای پرتلاطم کنونی را نشان می دهد. این پژوهش با هدف توسعه عوامل تعیین کننده نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است و جامعه آماری پژوهش شامل سرمایه گذاران فعال در بازار سرمایه و آشنا به ابزارهای نوین تأمین مالی اسلامی به ویژه مدیران و معامله گران شرکت های بورسی با حجم نمونه ۳۸۴ نفر است. از مدل سازی معادلات ساختاری برای تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده شده و شاخص ها نشان از برازش مناسب مدل پژوهش دارند. نتایج حاکی از این است که تمامی عوامل تعیین کننده نگرش شامل:

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، دوره ۳، شماره ۱۱، پائیز ۱۴۰۲

دانش و آگاهی، التزام به مذهب، مزایای هزینه، حمایت کسب و کار و شهرت معنادار بوده‌اند. آماره آزمون برای دانش و آگاهی برابر ۵/۷۵، آماره آزمون برای التزام به مذهب برابر ۶/۲۲، آماره آزمون برای مزایای هزینه برابر ۲/۵۳، آماره آزمون برای حمایت کسب و کار برابر ۳/۹۶ و آماره آزمون برای شهرت برابر ۴/۰۴ است. همچنین ارتباط میان نگرش (با آماره آزمون ۴/۸۲)، هنجارهای ذهنی (با آماره آزمون ۲/۶۶) و کنترل رفتاری ادراک‌شده (با آماره آزمون ۳/۱۴) با قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی تأیید شده است و از بین این سه متغیر، «نگرش نسبت به تأمین مالی اسلامی» به عنوان قوی‌ترین تأثیر بر قصد پذیرش ظاهر شد. این نتایج با پژوهش جعفر و موسی (۲۰۲۲) همسو بوده است. همچنین از میان عوامل تعیین‌کننده نگرش، التزام به مذهب بیشترین امتیاز را کسب کرده و پس از آن دانش و آگاهی و شهرت قرار دارند. با توجه به موارد ذکر شده هر هشت فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار گرفتند. بر اساس نتایج حاصله می‌توان نتیجه گرفت افزایش دانش و آگاهی، التزام هر چه بیشتر به مذهب و شریعت، ارتقای مزایای هزینه، حمایت همه جانبه از کسب و کار و بهبود شهرت می‌تواند به تغییر و بهسازی نگرش سرمایه‌گذاری افراد ختم شود. عوامل رفتاری، عواملی ذهنی هستند و بر تصمیمات مالی تک تک سهامداران و سرمایه‌گذاران تأثیر گذاشته و در نهایت بر کل اقتصاد مالی اثر گذار هستند؛ بنابراین نباید این عوامل رفتاری را نادیده گرفت. از این رو، مؤسسات مالی باید با ارائه تصویری مطابق با شریعت که بدون ربا و عادلانه است، استراتژی‌های خود را پایه‌ریزی کرده و بر اجرای تأمین مالی اسلامی که واقعاً مطابق با شریعت است تأکید کنند. علاوه بر این، مؤسسات مالی باید دانش و آگاهی استفاده‌کنندگان از تأمین مالی اسلامی، مزایای خدمات و ابزارهای مالی و میزان سودآوری آن نسبت به تأمین مالی متعارف را افزایش دهند. همچنین باید با توسعه ارزش‌های اسلامی در ابزارهای مالی به کسب رفاه اجتماعی و ترویج پروژه‌های پایدار کمک نمایند. با توجه به تأیید تأثیر هنجارهای ذهنی بر قصد پذیرش، از آنجا که هنجارهای ذهنی به فشارهای اجتماعی ادراک شده اشاره دارد که بر قصد رفتاری فرد تأثیر می‌گذارد، باید با ایجاد تعامل اجتماعی مناسب به ترویج تأمین مالی اسلامی پرداخت. انجام تبلیغات کارآ برای معرفی دقیق‌تر ابزارهای مالی اسلامی، افزایش آگاهی فعالان بازار سرمایه و سرمایه‌گذاران از ابزارهای مالی، توسعه و ارتقای نظام مالی اسلامی و ترغیب شرکت‌ها برای استفاده هر چه بیشتر از تأمین مالی اسلامی از دیگر مواردی هستند که به بهبود فضای رقابتی موجود کمک خواهند کرد.

توسعه الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران /رادفر و علیقلی

منابع

- ۱) ترابی، ایرج و آذرشاهی، محمدجواد (۱۳۹۸). طراحی و توسعه ی الگویی از پیشرانه ای استفاده از ابزارهای مالی اسلامی در بازار سرمایه، سومین کنفرانس بین المللی تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، تهران.
- ۲) رادفر، محمدرضا و علیقلی، منصوره (۱۴۰۱). نظام مالی اسلامی، رویکردی کارآمد برای اقتصاد در حکمرانی اسلامی. فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره پنجم، بهار ۱۴۰۱، صص ۴۳-۶۲.
- ۳) رادفر، محمدرضا و کریمخانی، مسعود (۱۴۰۰). سرمایه گذاری جسورانه، راه حلی پویا برای اقتصاد جهان در دوران پسا کرونا. اولین کنفرانس ملی سرمایه گذاری جسورانه (تأمین مالی و مدل‌های ارزیابی)
- ۴) صادقی شاهدانی، مهدی و محسنی، حسین (۱۳۹۲). بایسته های نظام مالی اسلامی در الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت. دو فصلنامه مطالعات اقتصاد اسلامی ۵(۱۰)، ۳۸-۷.
- ۵) عسکرزاده دره، غلامرضا. معمارپور، زهره و فلاحی، حامد (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین ابزارهای مالی اسلامی (صکوک) و رشد اقتصادی. فصلنامه مطالعاتی در مدیریت بانکی و بانکداری اسلامی، دوره: ۷، شماره: ۱۶.
- ۶) نوبخت، یونس (۱۳۹۸). مطالعه علم سنجی رساله های حوزه مالی اسلامی در ایران. نشریه علمی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار سال دوازدهم، شماره چهل و چهارم، زمستان ۱۳۹۸.
- ۷) یزدانیان، نرگس و سابقی، هدیه (۱۳۹۸). کاربرد تئوری رفتار برنامه ریزی شده در تصمیمات سرمایه- گذاری در ابزارهای نوین مالی اسلامی، سومین کنفرانس علمی دستاوردهای نوین در مطالعات علوم مدیریت، حسابداری و اقتصاد ایران، ایلام.
- 8) Abbasi, L.Y. Tiew, J. Tang, Y.-N. Goh, R. Thurasamy (2021). The adoption of cryptocurrency as a disruptive force: deep learning-based dual stage structural equation modelling and artificial neural network analysis, PLoS One 16 (3) (2021), e0247582.
- 9) Ajzen, I. and Fishbein, M. (1980). Understanding Attitude and Predicting Social Behaviour, Prentice-Hall, Englewood, Cliffs, NJ.
- 10) Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behaviour. Organizational Behaviour and Human Decision Processes, 50, 179-211.
- 11) Al-Ajmi, J., Hussain, H.A. and Al-Saleh, N. (2009). Clients of conventional and Islamic banks in Bahrain : How they choose which bank to patronize, International Journal of Social Economics, 36 (11), 1086-1112.

- 12) Alam , L. Gupta , B. Shanmugam (2017). Islamic financing in practice, in: Islamic Finance: A Practical Perspective, Springer International Publishing, Cham, 2017, pp. 131–244 .
- 13) Alam , L. Gupta , B. Shanmugam (2017) Prohibition of Riba and Gharar in islamic banking, in: N. Alam, L. Gupta, B. Shanmugam (Eds.), Islamic Finance: A Practical Perspective, Springer International Publishing, Cham, 2017, pp. 35–53 .
- 14) Al Balushi, Y. Locke, S. & Boulanouar, Z (2018). Islamic financial decision-making among SMEs in the Sultanate of Oman: An adaption of the theory of planned behaviour. Journal of Behavioral and Experimental Finance. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2018.06.001>
- 15) Amin, H., Abdul Rahman, A.R., Sondoh Jr, S.L., & Chooi Hwa, A.M. (2011). Determinants of customers' intention to use Islamic Personal Financing, Journal of Islamic Accounting And Business Research, 2(1), 22-42.
- 16) Asutay, Mehmet. (2015). "Islamic finance: principles, institutions and development. Trade Finance (PwC,) Winter, 4–26.
- 17) Ayturk, Y ., Asutay, M., & Aksak, E. (2017). "What explains corporate sukuk primary market spreads? " Research in International Business and Finance 40 (2017) 141–149.
- 18) Azmat, S. Hassan, M. Kabir. A, Haiqa & Azad, A.S.M. Sohel (2021). Religiosity, neglected risk and asset returns: Theory and evidence from Islamic finance industry. Journal of International Financial Markets, Institutions & Money.
- 19) Boubker, O. Douayri, Kh & Ouajdouni, A. (2021). factors affecting intention to adopt Islamic financing: Evidence from Morocco, MethodsX 8 (2021) 101523. <https://doi.org/10.1016/j.mex.2021.101523>
- 20) Fombrun, C.J. (1996). Reputation : Realizing Value Form The Corporate Image, Boston, MA : Harvard Business School Press.
- 21) Gagarina, T. Nestik, T. Drobysheva, Social and psychological predictors of youths' attitudes to cryptocurrency, Behav. Sci. 9 (12) (2019) 118.
- 22) Ghlamallah, E. Alexakis, Ch. Dowling, M & Piepenbrink, A (2021). The topics of Islamic economics and finance research. International Review of Economics and Finance. 75 (2021) 145-160.
- 23) Ghouri, A. M., Khan, N. R., & Kareem, O. B. A. (2016). Improving employees behavior through extension in theory of planned behavior: A theoretical perspective for SMEs. International Journal of Business and Management, 11(11), 196-213.
- 24) Grira, Jocelyn & Labidi, Chiraz (2021). Banks, Funds, and risks in islamic finance: Literature & future research avenues. Finance Research Letters. Volume 41, July 2021, 101815

- 25) Hassan, H (2019). Basic Sharia Principles Governing Risk Management. In Harvard-LSE Workshop on Risk Management, London School of Economics.
- 26) Hassan, K. Aliyu, S. Huda, M & Rashid, M (2019). A survey on Islamic Finance and accounting standards. *Borsa Istanbul Review*. Volume 19, Supplement 1, August 2019, Pages S1-S13
- 27) Hasan, H. Ayub, A. Ellahi, M. Saleem (2022). A moderated mediation model of factors influencing intention to adopt cryptocurrency among university students, *Hum. Behav. Emerg. Technol.* 2022
- 28) Jaffar ,MJ. R. Musa (2016) Determinants of attitude and intention towards Islamic financing adoption among non-users, *Procedia Econ. Finance.* 37 (2016) 227–233 .
- 29) Jaffar, Mariatul Aida & Rosidah Musa (2014). Determinants of Attitude towards Islamic Financing among Halal- Certified Micro and SMEs: A Preliminary Investigation. *Social and Behavioral Sciences* 130 (2014) 135 – 144
- 30) Kijkasiwat, P (2021). The influence of behavioral factors on SMES' owners intention to adopt private finance. *Journal of Behavioral and Experimental Finance* 30 (2021) 100476
- 31) Koropp, C., Kellermanns, F. W., Grichnik, D., & Stanley, L. (2014). Financial decision making in family firms: An adaptation of the theory of planned behavior. *Family Business Review*, 27(4), 307- 327.
- 32) Lujja , M. Omar Mohammad , R. Hassan (2016) Modeling public behavioral intention to adopt Islamic banking in Uganda: the theory of reasoned action, *Int. J. Islam. Middle East. Financ. Manag.* 9 (2016) 583–600 .
- 33) Mahdzan , R. Zainudin , S.F. Au (2017) The adoption of Islamic banking services in Malaysia, *J. Islam. Mark.* 8 (2017) 496–512 .
- 34) Maryam, A. Ahmad, N. Aslam, S. Farooq (2021) Reputation and cost benefits for attitude and adoption intention among potential customers using theory of planned behavior: an empirical evidence from Pakistan, *J. Islam. Mark* (2021) aheadof- print, doi: 10.1108/JIMA- 03- 2021- 0059 .
- 35) Shabsigh, G., Haron, A., Norat, M. A., Song, I. W., Khatat, M. E. H., Murphy, D., et al. (2017). Ensuring financial stability in countries with Islamic banking. New York: United State of America.
- 36) Shahzad, G. Xiu, J. Wang, M. Shahbaz (2018). An empirical investigation on the adoption of cryptocurrencies among the people of mainland China, *Technol. Soc.* 55 (2018) 33–40.
- 37) Siddique M.A, Rashid A & Tahir U (2023). Factors affecting the credibility of islamic banking Shari'ah approvals: Perception-based empirical study, *Borsa Istanbul Review*, Volume 23, Issue 2, March 2023, Pages 426-442.

- 38) Sudarsono, M. C. S. R. (2015). Using theory of planned behavior in predicting intention to invest: Case of Indonesia. *International Academic Research Journal of Business and Technology*, 1(2), 137-141.
- 39) Yusoff, M.N.H. and Yaacob, M.R. (2010). The Government Business Support in the New Economic Model, *International Journal of Business and Management*, 5 (9), 60

یادداشت‌ها:

- 1) Asutay
- 2) Ayturk et al
- 3) Alam et al
- 4) Barton & Gordon
- 5) Al Balushi et al
- 6) Azmat et al
- 7) Ghlamallah et al
- 8) Shabsigh et al
- 9) Hassan et al
- 10) Hassan
- 11) Grira & Labidi
- 12) Maryam et al
- 13) Mahdzan & Zainudin
- 14) Jaffar & Musa
- 15) Lujja et al
- 16) Koropp et al
- 17) Sudarsono
- 18) Ghouri et al
- 19) Siddique et al
- ۲۰) Boubker et al
- ۲۱) Kijkasiwat
- ۲۲) Jaffar & Musa
- ۲۳) Amin et al
- ۲۴) Al-Ajmi et al

توسعه الگوی نگرش و قصد پذیرش تأمین مالی اسلامی در بورس اوراق بهادار تهران /رادفر و علیقلی

۲۵) Yusoff and Yacob

۲۶) Fombrun

۲۷) Hasan et al

۲۸) Gagarina et al

۲۹) Ajzen

۳۰) Shahzad et al

۳۱) Abbasi et al

Developing a pattern for determinants of Attitude and Intention Adoption towards Islamic Financing in Tehran Stock Exchange

Mohammad Reza Radfar¹

Receipt: 05/04/2023 Acceptance: 29/05/2023 Mansoureh Aligholi²

Abstract

Islamic finance includes all operations, services, as well as transactions that take place in the financial markets and are in accordance with the principles, rules and laws of Islam and the Holy Sharia. This study aimed to develop Determinants of Attitude and Intention towards Islamic Financing Adoption in Tehran Stock Exchange. The research was applied based on the purpose and descriptive-survey in terms of method of work. The statistical population of the present study includes investors active in the capital market and familiar with new Islamic financing instruments, especially managers and traders of stock exchange companies. For the mentioned unlimited community, a sample of 384 people was selected by available sampling method and a questionnaire was used to collect research data. After confirming the validity and reliability, the questionnaire was distributed and collected among the statistical population and the obtained data were tested. The results reveal that all determinants of attitude include Knowledge and Awareness, Religion obligation, Cost benefits, Business support & Reputation are significant and the relationship between Attitude, Subjective norms & Perceived Behavioral Control with Intention to adopt Islamic financing was confirmed.

Keywords

Islamic financing, Attitude, Religion obligation, Subjective norms

1-Department of Financial Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. mohamadr.radfar@gmail.com

2-Department of Business Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) m.aligholi@yahoo.com